

ماهنامه انجمن علمی روانشناسی
خانواده ایران
Journal of Family Psychology Association of Iran

بهمن ۱۳۹۹

فهرست مطالب

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۵	یافته‌های پژوهشگران: تأثیر اشتغال مادران ایرانی بر بهداشت روانی کودکانشان: یک مرور نظام‌مند	۲	یادداشت: روابط مبادله‌ای یا تعاونی
۶	معرفی کتاب: روانشناسی خانواده	۳	گزارش پایان‌نامه: اثر بخشی یک برنامه غنی‌سازی ازدواج برگرفته از فراتحلیل در بهبود فضیلت‌های زناشویی

یادداشت: روابط مبادله‌ای یا تعاونی

دانشمندان روانشناسی اجتماعی همچون مارگارت کلارک و جادسون میلز بین روابط مبادله‌ای (exchange relationship) و روابط تعاونی (communal relationship) تمایز مهمی قایل شده‌اند. در روابط مبادله‌ای، نگرانی افراد درگیر، آن است که اطمینان یابند نوعی برابری برقرار است، بدین معنا که در توزیع پاداش‌ها و هزینه‌ها به هرکدام از دو طرف رابطه، انصاف و عدالت رعایت می‌شود. در چنین رابطه‌ای، اگر عدم تعادل عمده روی دهد، هر دو طرف ناشاد می‌شوند. فردی که زیان کرده است، معمولاً احساس خشم یا افسردگی می‌کند و کسی که سود برده است، احساس گناه می‌کند. اما در یک رابطه تعاونی، هیچ‌کدام از دو طرف، حساب نگه نمی‌دارند، بلکه هر یک تمایل دارد که در پاسخ نیاز طرف دیگر، از خود مایه بگذارد و به هنگام نیاز، او نیز به‌آسانی از همان مزیت برخوردار می‌شود. درعین حال که طرف‌های درگیر در یک رابطه تعاونی به کسب نوعی برابری کاملاً بی‌توجه نیستند اما درباره آن نگران نیستند و ایمان دارند که در بلندمدت، شکلی از برابری برقرار خواهد شد. روابط نزدیک و صمیمی (مثل روابط خانوادگی/زناشویی/دوستانه) معمولاً تعاونی‌تر هستند و افراد دقیقه حساب و کتاب نمی‌کنند که چه چیزی گرفته‌اند و چه چیزی تحویل داده‌اند؛ بلکه به طور کلی ارزیابی مثبتی دارند که هر کاری برای رابطه انجام می‌دهد ارزشمند است.

منبع: روانشناسی اجتماعی نوشته ارونسون ترجمه دکتر شکرکن، انتشارات رشد.

گزارش پایان نامه:

اثربخشی یک برنامه غنی سازی ازدواج برگرفته از فراتحلیل در بهبود فضیلت های زناشویی

پدیدآور: سارا شیرمردی، استادراهنما: رضا خجسته مهر، استاد مشاور: مرتضی امیدیان، استاد مشاور: منصور سودانی

پایان نامه دکتری دانشگاه شهید چمران اهواز، ۱۳۹۹

چکیده:

امروزه، برنامه‌های غنی‌سازی ازدواج به‌عنوان یک مداخله پیشگیرانه جهت ارتقاء رابطه زوجین کاربرد فراوانی پیدا کرده است. همچنین محتوای این برنامه‌ها با هدف افزایش برون‌دادهای زناشویی بیشتر بر آموزش مهارت‌های ارتباطی به زوجین متمرکز است. اما با وجود کاربرد گسترده آن‌ها، فراتحلیل محدودی در مورد اثربخشی این برنامه‌ها وجود دارد. همچنین باوجوداینکه پژوهش‌ها نشان می‌دهد فضیلت‌های زناشویی متغیر تأثیرگذاری در رابطه زوجین هستند و اشتراک فراوانی با دیگر برون‌دادهای زناشویی نیز دارد، اما در برنامه‌های غنی‌سازی ازدواج و پژوهش‌ها نادیده گرفته شده است. بنابراین، در فاز اول این پژوهش، با روش فراتحلیل، ادبیات پژوهشی مرتبط با اثربخشی برنامه‌های غنی‌سازی ازدواج بر برون‌دادهای زناشویی در مقالات انتشار یافته در مجله‌های علمی معتبر بین سال‌های ۲۰۱۷-۲۰۲۰ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ۱۷ پژوهش بر اساس معیارهای ورود به این پژوهش انتخاب شدند. این ۱۷ پژوهش شامل ۱۸ اندازه اثر برای اثربخشی برنامه‌های غنی‌سازی ازدواج بر برون‌دادهای زناشویی بود. برای محاسبه ضرایب و شاخص‌ها از نرم‌افزار جامع فراتحلیل (CMA-2) استفاده شد. نتایج سوگیری انتشار نشانگر وجود سوگیری برای پژوهش‌های گزینش شده بود. نتایج نشان داد که برنامه‌های غنی‌سازی ازدواج به‌طورکلی اثربخش هستند و برنامه غنی‌سازی ازدواج بر اساس رویکرد هیجان‌مدار دارای بیشترین اندازه اثر است که بر اساس شاخص تفسیری کوهن مقدار بالایی است. در فاز دوم پژوهش، به بررسی اثربخشی برنامه برگرفته از فراتحلیل (برنامه غنی‌سازی هیجان‌مدار) در بهبود

فضیلت‌های زناشویی پرداخته شد. جامعه آماری شامل زوجین شهرستان ایذه بود که با توجه به ملاک‌های ورود به این پژوهش ۳ زوج انتخاب شد. در این فاز از پژوهش از طرح آزمایشی تک موردی از نوع خط پایه چندگانه هم‌زمان استفاده شد و آزمودنی‌ها قبل از اجرای برنامه غنی‌سازی (۲ نوبت)، میانه‌ی اجرای برنامه (۳ نوبت) و در ۲ نوبت پیگیری ۳۰ روز و ۴۰ روز به پروفایل فضیلت‌های زناشویی (MVP) پاسخ دادند. داده‌ها به روش ترسیم دیداری، درصد بهبودی و شاخص تغییر پایا (RCI) تحلیل شدند. نتایج حاکی از موفقیت برنامه غنی‌سازی هیجان‌مدار در بهبود فضیلت‌های زناشویی (تحسین، درک کردن، فداکاری، انصاف و گذشت) بود. مضامین نظری و کاربردی یافته‌های پژوهش حاضر به تفصیل مورد بحث قرار گرفت.

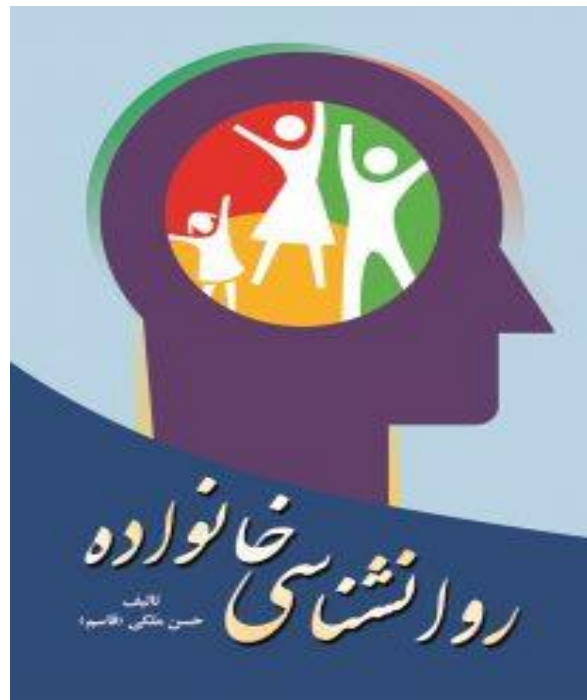
یافته های پژوهشگران:

تأثیر اشتغال مادران ایرانی بر بهداشت روانی کودکانشان: یک مرور نظام مند

چکیده:

اشتغال مادران می تواند پیامدها و تأثیرات متفاوتی بر سلامت روانی کودکان آنها داشته باشد. هدف این مطالعه بررسی تأثیر اشتغال مادران ایرانی بر بهداشت روانی فرزندان آنها بود. روش این مطالعه، روش مروری نظام مند بود. به همین منظور، چهار پایگاه اطلاعاتی بین المللی شامل Science ، Scopus ، PubMed و direct (در بازه زمانی ۲۰۲۰-۲۰۰۰) و ۴ پایگاه اطلاعاتی داخلی یعنی بانک اطلاعات نشریات کشور، پرتال جامع علوم انسانی، پایگاه مجلات تخصصی نور و مرکز اطلاعات علمی دانشگاهی (در بازه زمانی ۱۳۸۰-۱۳۹۸) با استفاده از راهبرد جستجوی دقیق و کلیدواژه های تعریف شده مورد بررسی قرار گرفتند. در نتیجه این جستجو ۲۶۱ مقاله بازیابی و بر اساس دستورالعمل پریزما و ملاک های ورود و خروج، ۱۱ مقاله برای ورود به پژوهش انتخاب شدند. نتایج پژوهش ها حاوی یافته های متناقضی بود. برخی یافته ها نشان دادند که اشتغال مادر احتمال ابتلای کودک به اختلالات درونی سازی و برونی سازی را افزایش و رابطه والد-کودک را تضعیف می کند. از سوی دیگر، برخی یافته ها نشان دادند که اشتغال مادر بر بهداشت روانی کودک اثر مثبتی دارد. برخی پژوهش ها نیز تفاوتی را در بهداشت روانی فرزندان دارای مادران شاغل و غیر شاغل گزارش نکردند. با توجه به وجود نتایج متفاوت و بعضاً متناقض در یافته های پژوهش ها، به نظر می رسد عوامل بسیاری در کنار اشتغال مادر بر سلامت روان کودکان اثرگذار هستند که بدون لحاظ کردن آنها در تحلیل ها، نمی توانیم مدلی جامع و کامل از تأثیر اشتغال مادر بر سلامت روان کودکان ایرانی ارائه نمود. پس می توان نتیجه گرفت که بررسی نقش متغیرها واسطه ای از جمله میزان رضایت مادر از شغل خود، برنامه کاری مادر، میزان استرس زا بودن شغل مادر، سن کودک، میزان مشارکت پدر در فرزند پروری و ... در این زمینه مغفول مانده است که باید در تحقیقات آتی مورد بررسی قرار گیرند.

منبع: صوفی، سحر؛ و بهزادپور، سمانه (۱۳۹۹). تأثیر اشتغال مادران ایرانی بر بهداشت روانی کودکانشان: یک مرور نظام مند. *تعالی بالینی*، ۱۰(۲)، ۲۲-۳۲.

تألیف: حسن ملکی

تعداد صفحه: ۲۷۲

انتشارات: آوای نور

توضیح: خانواده به عنوان نهاد اجتماعی بنیادین جامعه از عوامل متعدد بیرونی و درونی تأثیر می پذیرد و همانند سایر نهادها در درون خود با موانع، تعارضات، مشکلات، کارکردها، تحولات و ... مواجه می باشد که پرداختن به آنها جهت آشنایی با خانواده در حوزه روانشناسی خانواده قرار می گیرد. کتاب روانشناسی خانواده قصد دارد با آگاهی از موارد مذکور در خصوص خانواده به پایداری خانواده کمک و در راستای رفع موانع ثبات خانواده اقدام نماید.